

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA SIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—
POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO
K 2.50.— POJEDINI BROJ 10 PARA.— OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U SIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -
:: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. ::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U SIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

SIBENIK, četvrtak 22. listopada 1914.

BR. 129

Ugarska sasma pročišćena od neprijatelja.

BITKA U GALICIJI.

Naša napredovanja.

BEČ, 21. listopada. Službeno se saopćuje: U teškoj i ljutoj napadaju na učvršćene neprijateljske položaje od Felsztyna do ceste Medyka opet smo mi na više mjesta dobili prostora. Naprotiv ruski protunapadaji nigdje nisu mogli provaliti. Prošle noći jurišale su naše čete na visove sjeverno od Mizynieca. Južno od Magiere uspjelo je tim našim četama još jučer sa osvojenih mjesta prokrciti si put prema tim visovima.

Na južnome kraju borbu vodi poglavito topništvo. Usljed opsežne uporabe poljskih utvrda bitka poprima velikim dijelom značaj tvrdjavnog rata.

U Ugarskoj nema Rusa.

Zauzeće i zatijeg klanca.

BEČ, 21 listopada. Službeno se saopćuje: Jučer je na Karpafima bio zauzet od naših četa klanac Jablanica, zadnji, još od jednog rusko odjela zaposjednuti prelaz. Prema tome, na ugarskom zemljištu nema više niti jednog neprijatelja.

U Bukovini.

BEČ, 21 listopada. Pri prodiranju u Bukovini dosegle su naše čete rijeku Veliki Sereh.

U ruskoj Poljskoj.

Bitka kod Varšave.

BERLIN, 21 listopada. Na istočnom ratištu u ru-

skoj Poljskoj nije pala nikakva odluka.

Sa francuskog ratišta.

Bojevi uzduž obale.

BERLIN, 21. listopada. Veliki glavni kvartir javlja dne 21. o. m. prije podne: Na yeserskom kanalu nalaze se još naše čete u žestokom boju. Neprijatelj je pomagala njegova artiljerija s mora.

Sjeverozapadno od Nieuporta pri tome je bila jedna engleska torpiljarka od našeg topništva učinjena nesposobnom.

Borbe oko Lille.

BERLIN, 21. listopada. Borbe zapadno od Lille traju dalje. Naše čete i ondje su prešle u ofenzivu, neprijatelja na više mjesta potisnule, zarobile jedno 2000 Engleza. Više puščanih strojeva palo je u plijen.

Sarajevski atentat pred sudom.

U nastavku razprave saslušan je veliki broj svjedoka, većinom znanaca optuženika, a do očevidaca atentata, u kojemu su neki bili ranjeni.

Značajna je izjava Trika Kristanovića o djelatnosti Narodne Obrane. Kristanović, zaklet, kaže da je prije aneksije išao u Beograd za poslom. Od srpske žandarmerije bio je zaustavljen. Bio je upoznat sa kapetanom Tankosićem, koji ga je odmah uzeo kao komitellju. 149 ovakih komitellja bilo je podučavano u postavljanju mina, bacanju tunela, zrak i rušenju željeznica. General Janković ih je nadzirao. Poslije aneksije oduzete su im bombe, a oni opušteni.

„Narodna Obrana“ bavila se je spijunažom. U ministarstvu rata držala je mali zalihu oružja. Članovi društva bili su državni činovnici i oficiri. U Srbiji čule su se uvijek i svuda samo riječi mišnje proti Austro-Ugarskoj. Svjedok izjavljuje dalje da su se činili sve pripreme za rat proti Monarhiji. Svjedokinja Talanga kaže da se je Čabrinović dan prije atentata izrazio: „Franjo Ferdinand neće do godine

viđati. Kralj Petar će postati kralj Bosne.“

Drugi svjedok, koji je kao srpski vojnik služio u Valjevu, kaže da su komitellje osnovani god. 1906. a od srpske vlade oružani. Vogle su im bili srpski oficiri i podoficiri. Djelatnost se je sastojala u tome, da u turskim pokrajinama provociraju bunu. Za vrijeme aneksije bila je djelatnost Narodne Obrane, kojoj su pripadali komitellje, uperena proti Austro-Ugarskoj prepovjedajući rat na život ili smrt. Narodna Obrana bila je od srpske vlade subvencionirana, i od nje opskrbljena oružjem.

U protokolu sa zemaljskim poglavicom Potiorekom, ovaj iscrpljivo opisuje poznate događaje kod atentata.

Posljedice rata u gospodarstvu.

Prvi i to odlučujući dio ovoga rata dovršen je potpunim zaposjednućem Belgije. Jedno od najvećih tržišta ovoga svijeta palo je pod njemačko gospodstvo, što se proteže do Šelde i mora. U miru bijaše Antwerpen ogromno sivoarište pomorske trgovine, ondje se prometnulo gospodarskih dobara od preko četrdeset miliona tona. Ova je trgovina uslijed rata naravno zastala, no ona će opet u ojačanom opsegu oživjeti čim će sigurnost pomorske vožnje biti opet uspostavljena i čim će nakon sklopljenja mira biti omogućeno sklapanje komercijalnih veza.

Za sada je izmjena gospodarskih dobara, koja se do pred četiri godine protzela između pet dijelova svijeta stegnuta na vrlo malen prostor. Hamburg, Bremen, a i London, Havre, Genova i Trist opustjeli su, veliki trgovački brodovi ne usudjuju se na debelo more zbog napadaja afužućih brodova i zapliene što im prijeli. Tek zadnjih sedmica poboljšalo se stanje, koje je prije služilo posvemašnjemu zastoj. Engleska je vlada, da osigura nabavu životnih namirnica i ratnoga materijala, preuzela troškove ratnoga osiguranja za sva plivačuća gospodarska dobra; u Italiji te u saveznim državama američkim nosi država jedan dio jamstva a i u našoj manjoj državi se nastojanja da se udovoljavanjem države u osiguranje rizika omogući ukrcavanje i promet robe. U kontinentalnim je državama promet s dobrima postao isključivo prometom unutar tih država; samo neutralne su države u stanju, da dozvoje prekomorske industrijalne sirovine i da produkte svojih tvornica opremaju na svoja tržišta.

Prošlo je već više od dva mjeseca otkako je započeo rat i pomalo se počinje domaće gospodarstvo osobito, industrijalna produkcija prilagodjivati promijenjenim osobinama. Prije su sedmice bile osobito teške; promet na željeznicama i brodovima bijaše obustavljen, dovoz i odvoz kmetovima produkte oteščen, potužena voja i trgovačka odvažnost bijaše uslijed događaja, što su poput orkana narušili, svjetski rat, udionštvovanje Engleske, obustava kredita i moratorij — upravo slomljena. Sada su već mnoge zanrijele prometu odstranjene i promijenjene a nekotjim branama opaža se neko poboljšanje u prodji. Velike grupe domaćega gospodarstva nijesu, reč bi, ni očučele rata i njegovih posljedica. Ratarstvo imade sada svoju najsjajniju godinu, jer može svoje žito, vino i blago prodati uz bajestove cijene.

Industrijalna su poduzeća što produciraju za državu vrlo uposlena i rade krajnom napetosti svoje djelatne sposobnosti. I u nekojim područjima tekstilne industrije iščezava klomulost duha, što se pred nekoliko sedmica uvriježilo. Tvornice još jednako rade uz velika ograničenja i uz nepovoljne uvjete. O dobitku u ovakovo vrijeme ne može biti govora jer velika, vrlo dobro fundirana poduzeća zadovoljavaju se time, što mogu pokriti troškove produkcije i provesti otpisivanja.

SLAVLJE TEBORA PATTIERE.

Naš prikaz o koncertu za „Crveni Križ“ nije, naravski, radi kratkoće vremena, mogao biti iscrpiv. Ono i onako, na prvi mah, bilo je dostatno, to više što smo od osobe van uredništva još prije koncerta dobili osiguranje, da će se opširnije pozabaviti posebice pojavom mladog umjetnika Hrvata Tina Pattiere.

Milo nam je dakle, što ovaj osvrt osobe u glazbi vrlo versirane možemo danas donijeti, a glasi:

Nakon nekadašnjeg sjajnog koncerta, koji je na našem prisutniku neizbrisiv utisk učinio, imali bismo mi baš kao građani da zabilježimo neki vredno utješan i nezaboravna momenta. Od onoga što se je tu odigralo i što je općinovo osobito muzikalnom nasladom napunjavalo, bijah bez sumnje pojava i majstorska umjetnost našeg zemljaka tenoriste gop. T. Pattiere.

Za bolje osvjetljenje jakog muzikalnog talenta predhodno ćemo ovdje da popobirimo samo nešto iz dosadašnjeg naukovnog i glazbenog kursa mladog nam domorodca.

Gospodin Tino Pattiera, rodom iz Cavtata blizu Dubrovnika, svršio je srednje škole u Dubrovniku. Nakon što je maturirao upiše se na Prasku universu kao učenik prava. Uz pravni študij bavio se je najvećim glazbom i pjevanjem. Mlad, poletan, darovit svudio se mahom svim uplivnim glazbenim krugovima.

Da svoj prirodni muzikalni talenat razvije i usavrši, dao se gop. Pattiera na mnogo intenzivni glazbeni študij u Beču, kamo je preć tri godine prešao. U Beču je za s'vog trogodišnjeg nauka stekao osobite simpatije kod svih kompetentnih glazbenih elemenata. Gosp. Ranićer, glavni njegov učitelj u Beču, upoznao je u njemu vrsnu glazbenu silu te mu prorokovao sjajnu budućnost.

Nakon same tri godine glazbenog učenja našeg mladog i za cijelo vanredno darovitog zemljaka pozivaju u dvorsku operu u Dresdenu. Od tek nenaviješene 23 godine, su same tri godine nauka, pa član opernog pjevačkog dvorskog zbora u Dresdenu? To je činjenica, koja nam se na prvi mah nevjerojatnom čini.

Trebalo bi samo znati, koliko se ne samo vještine i dara hoće, nego kako se razmjerno i dosta dobar broj godina zahfjeva za postati jednim opernim pjevačom, da nam bude jasno, koliko mora da je vrsnoća i glazbena darovitost kod gop. Pattiere. A uzmemo li u obzir da je, po mnjenju vrlo uvaženih glazbenih kritičara, Dresdenska dvorska opera jedna od najglasovitijih opera ne samo u Njemačkoj nego i u na cijelom svijetu, možemo imati približnu sliku o jakom i rijetkom glazbenom talentu našeg mladog pjevača. Za bolje razumijevanje napominemo, da izraz „član dvorske opere“ ne znači, kao u drugim glazbenim zborovima, naprosto jednog

od pjevača zbora, nego riječ: „član dvorske opere“ znači isto što i *dobar, izvrstan solista*, pa to bio tenor, baš, hariton itd.

U Dresdenu je naš Patiera tek od aprila ove godine ang. ž. an. Od svog nastupa brao je naš vrsni domorodac vijenac za vijencom.

Dresdenske, bečke, münchenske i ostale novine u zvijezde su kovalile mladog umjetnika. Umjetnici svjetskog glasa ozračivali su Pattierov glas kao nešto vanredno i stavljali su ga o bok najvrsnijem pjevaču svijeta Carusu. „Drugi Carus“ — to je bio skoro jednodušan i općenit glas nakon izvedbe bilo kojegod umjetničke romanse sa strane našega vrsnog tenoriste.

Što se dogodi? U najboljem cvatu razvijanja svojih umjetničkih sila morade gop. Pattiera da pretrgne svoj umjetnički rad, jer ga dužnost, da brani Kralja i Dom, pozva u ove naše primorske dalmatinske krajeve.

Pattierova pojava u našem gradu već od nastupa njegova u ratnu službu bila je mnogim značajna i kuriozna. Tko je za nj i njegovo ime orje čuo po stranim novinama, bio je s evan da dodje i dodir sa jednim svijetlim glazbenim kapacitetom, sinom naše domorodne grude. Mnogi su, znajući za njegovu ženjalnu glazbenu snagu, žalili da bi nam čuveni pjevač, nenačajan tjelesnom naporu, lako mogao stradaati na grienom organu uslijed dužnih vojničkih vježba i marševa.

Koji su pak u ovom iznimnom stanju mogli taj kapacitet iz bližje upoznati, to su bili rijetki individui. Tek za one veličanstvene umjetničke večeri, iha onog vanredno uspjelog koncerta za „Crveni Križ“, sjevnulo je ime „Pattiera“ u svom potpunom svijetlu. Od one večeri datira sveopća i uprav bezprimjerina zanimanost za našeg toli proslavljenog zemljaka.

Perom zbija ne možemo opisati niti izraziti sve ono što su prisutnici o skoro nenadkriljivom grlu mladog nam tenoriste izrekli. Kad samo zapitaš o timbru glasa, o finoci, akcentiranju, dikciji, dra-matskoj snazi itd. svak ti odgovara: Krasno, izvrsno, nepopisivo.

Jedan mi veli: Lisinskoga romanču čuo sam, ali efekat ni u daleka nije bio onaj kao kod sinočnjeg umjetnika. „Carmen“, u omjelihu Bizetovu romanču, u kojoj je glasovili Caruso lovor-vijenac bio, kao tenorist naš ju je Pattiera sa svim muzikalnim plosom izveo.

Drugi jedan glazbenik, rodom Slovenac, kaže, da ga je gop. Pattiera do neba zanio sa Wagnerovim „Lohengrinom“ u kojemu je se je umjetnik kao prvak producirao, izvrsno operirajuć u svim nijansama. A što da rećem o Pattieru u Verdijevoj „Aidi“, duetu za soprano i tenor? O tom se jedan glazbenik izrazio ovako:

„O parti Pattiere u Verdijevoj „Aidi“ ne mogu da govorim. Kompetentni sudija nijesam ni bi mogao biti, ali smijem reći: Pattiera se je tu gigantski producirao. Njegov je glas kao nešto nadzemnoga odzvanja. Neću prejerati kao rećem; Pattiera se je u pravom smislu riječi prosvjetio i sa zaključnim dušom okrunio to nezaboravno umjetničko veće u našem Sibeniku.“

I to bi bilo dosta. Nu da upodpnuim ovo par zadnjih poteza o našem slavjenom domorodcu, dobro je, da spomenem sudb. mišljenje glasnog pjevačke gdjeje E. Mazzolini i gop. Nicotri i Zulan, naših sugrađana, na našeg mladog pjevača.

